

KEN FOLLETT

VUOSISATA-TRILOGIA III OSA

IKUISUUDEN ÄÄRI

W S O Y

KEN FOLLETT

VUOSISATA-TRILOGIA III OSA

IKUISUUDEN ÄÄRI

SUOMENTANUT ANU NIROMA

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ – HELSINKI

Kaikkien Martin Luther King, Jr:n puheiden lainaamisesta
on sovittu Martin Luther King, Jr:n kuolinpesän haltijoiden kanssa;
copyright 1963, 1968 Martin Luther King, Jr;
copyright 1991 ja 1996 Coretta Scott King.

Säkeistön William Shakespearen runoelmasta
The Rape of Lucrece (Lucretian ryöstö) on suomentanut Alice Martin.

Lainaukset William Shakespearen näytelmästä *Hamlet*
on suomentanut Yrjö Jylhä.

Englanninkielinen alkuteos
Edge of Eternity

© Ken Follett, 2014

Suomenkielinen laitos © Anu Niroma ja WSOY 2015

ISBN 978-951-0-40653-3

Painettu EU:ssa

*Kaikille vapaustaisteliijoille,
erityisesti Barbaralle*

PÄÄHENKILÖT

Amerikkalaiset

DEWARIN PERHE

Cameron Dewar

Ursula »Beep» Dewar, hänen sisarensa

Woody Dewar, hänen isänsä

Bella Dewar, hänen äitinsä

PESHKOVIN–JAKESIN PERHE

George Jakes

Jacky Jakes, hänen äitinsä

Greg Peshkov, hänen isänsä

Lev Peshkov, hänen isoisänsä

Marga, hänen isoäitinsä

MARQUANDIN PERHE

Verena Marquand

Percy Marquand, hänen isänsä

Babe Lee, hänen äitinsä

CIA

Florence Geary

Tony Savino

Tim Tedder, puolittain eläkkeellä

Keith Dorset

MUITA

Maria Summers

Joseph Hugo, FBI

Larry Mawhinney, Pentagon

Nelly Fordham, Greg Peshkovin vanha heila

Dennis Wilson, Bobby Kennedyn avustaja

Skip Dickerson, Lyndon Johnsonin avustaja

Leopold »Lee» Montgomery, raportteri

Herb Gould, televisiotoimittaja ohjelmassa *This Day*

Suzu Cannon, juorutoimittaja

Frank Lindeman, televisioverkon omistaja

TODELLISIA HENKILÖITÄ

John F. Kennedy, Yhdysvaltain 35. presidentti
Jackie, hänen vaimonsa
Bobby Kennedy, hänen veljensä
Dave Powers, presidentti Kennedyn avustaja
Pierre Salinger, presidentti Kennedyn lehdistösihteeri
Tri Martin Luther King, Jr., Southern Christian Leadership
Conferencen johtaja
Lyndon B. Johnson, Yhdysvaltain 36. presidentti
Richard Nixon, Yhdysvaltain 37. presidentti
Jimmy Carter, Yhdysvaltain 39. presidentti
Ronald Reagan, Yhdysvaltain 40. presidentti
George D. W. Bush, Yhdysvaltain 41. presidentti
J. Edgar Hoover, FBI:n johtaja

Englantilaiset

LECKWITHIN—WILLIAMSIN PERHE

Dave Williams
Evie Williams, hänen sisarensa
Daisy Williams, hänen äitinsä
Lloyd Williams, parlamentinjäsen, hänen isänsä
Eth Leckwith, Daven isoäiti

MURRAYN PERHE

Jasper Murray
Anna Murray, hänen sisarensa
Eva Murray, hänen äitinsä

MUUSIKOITA GUARDSMENISSA JA PLUM NELLIESSÄ

Lenny, Dave Williamsin serkku
Lew, rumpali
Buzz, basisti
Geoffrey, kitaristi

MUITA

Jaarli Fitzherbert, kutsumanimeltä Fitz
Sam Cakebread, Jasper Murrayn ystävä
Byron Chesterfield (oikea nimi Brian Chesnowitz), musiikkiagentti
Hank Remington (oikea nimi Harry Riley), poptähti
Eric Chapman, levy-yhtiön johtaja

Saksalaiset

FRANCKIN PERHE

Rebecca Hoffmann
Carla Franck, Rebeccan adoptioäiti
Werner Franck, Rebeccan adoptioisä
Walli Franck, Carlan poika
Lili Franck, Wernerin ja Carlan tytär
Maud von Ulrich, o.s. Fitzherbert, Carlan äiti
Hans Hoffmann, Rebeccan aviomies

MUITA

Bernd Held, opettaja
Karolin Koontz, folk-laulaja
Odo Vossler, pappi

TODELLISIA HENKILÖITÄ

Walter Ulbricht, sosialistisen yhtenäisyyspuolueen pääsihteeri
(kommunisti)
Erich Honecker, Ulbrichtin seuraaja
Egon Krenz, Honeckerin seuraaja

Puolalaiset

Stanisław »Staz» Pawlak, upseeri
Lidka, Cam Dewarin tyttöystävä
Danuta Gorski, Solidaarisuus-aktivisti

TODELLISIA HENKILÖITÄ

Anna Walentynowicz, nostokurjenkuljettaja
Lech Wałęsa, Solidaarisuus-ammattiyhdistysliikkeen johtaja
Kenraali Jaruzelski, pääministeri

Venäläiset

DVORKININ—PESHKOVIN PERHE

Tanja Dvorkin, journalisti
Dimka Dvorkin, Kremlin avustaja, Tanjan kaksoisveli
Nina, Dimkan tyttöystävä
Anja Dvorkin, heidän äitinsä
Grigori Peshkov, heidän isoisänsä
Katerina Peshkov, heidän isoäitinsä
Vladimir, kutsumanimeltä Volodja, heidän enonsa
Zoja, Volodjan vaimo

MUITA

Daniil Antonov, Tassin toimituspäällikkö
Pjotr Opotkin, artikkelitoimituksen esimies
Vasili Jenkov, toisinajattelija
Natalja Smotrova, ulkoministeriön virkailija
Nik Smotrov, Nataljan aviomies
Jevgeni Filipov, puolustusministeri Rodion Malinovskin avustaja
Vera Pletner, Dimkan sihteeri
Valentin, Dimkan ystävä
Marsalkka Mihail Pušnoi

TODELLISIA HENKILÖITÄ

Nikita Sergejevitš Hruštšov, Neuvostoliiton kommunistisen
 puolueen ensimmäinen sihteeri
Andrei Gromyko, Hruštšovin alainen ulkoministeri
Rodion Malinovski, Hruštšovin alainen puolustusministeri
Aleksi Kosygin, ministerineuvoston puheenjohtaja
Leonid Brežnev, Hruštšovin seuraaja
Juri Andropov, Brežnevin seuraaja
Konstantin Tšernenko, Andropovin seuraaja
Mihail Gorbatšov, Tšernenkon seuraaja

Muita maita

Paz Oliva, kuubalainen kenraali
Frederik Biró, unkarilainen poliitikko
Enok Andersen, tanskalainen kirjanpitäjä

ENSIMMÄINEN OSA

Muuri

1961

1

Rebecca Hoffmann kutsuttiin salaisen poliisin puheille sateisena maanantaina vuonna 1961.

Aamu alkoi tavalliseen tapaan. Hänen miehensä ajoi hänet töihin vaaleanruskealla Trabant 500:llaan. Berliinin keskustan viehättävien katujen varrella oli yhä aukkoja sodanaikaisten pommitusten jäljiltä, paitsi siellä missä kohosi uusia betonirakennuksia kuin huonosti istuvia tekoham-paita. Hans mietti ajaessaan työtään. »Tuomioistuimet palvelevat tuoma-reita, lakimiehiä, poliisia, hallitusta – kaikkia paitsi rikoksen uhreja», hän sanoi. »Sellaista voi odottaa läntisissä kapitalistimaissa, mutta kyllähän nyt kommunismissa tuomioistuinten pitäisi palvella kansaa. Kollegani eivät tunnu käsittävän sitä.» Hans oli töissä oikeusministeriössä.

»Me olemme olleet naimisissa vuoden, ja olen tuntenut sinut kaksi vuotta, mutta en ole koskaan tavannut ketään kollegoitasi», Rebecca sanoi.

»He ikävystyttäsivät sinua», Hans sanoi heti. »He ovat kaikki lakimiehiä.»

»Onko heissä yhtään naisia?»

»Ei. Ei ainakaan minun osastollani.» Hansin työ oli hallinnollista: tuomarien nimittämistä, oikeudenkäyntien aikataulujen laatimista, oikeustalojen asioiden hoitamista.

»Olisi silti hauska tavata heitä.»

Hans oli vahva mies, joka oli oppinut hillitsemään itsensä. Katsoessaan häntä Rebecca näki hänen silmissään tutun suuttumuksen välähdyksen Rebeccan itsepintaisuuden johdosta. Hän hillitsi sen tahdonvoimallaan. »Järjestän jotakin», hän sanoi. »Ehkä menemme kaikki baariin jonakin iltana.»

Hans oli ollut ensimmäinen Rebeccan tapaama mies, joka oli hänen isänsä veroinen. Hän oli itsevarma ja määräilevä, mutta hän kuunteli aina Rebeccaa. Hänellä oli hyvä työpaikka – harvalla Itä-Saksassa oli oma auto – ja useimmat hallituksen palveluksessa olevat olivat kovan linjan kommu-

nisteja, mutta yllättävästi Hans jakoi Rebeccan poliittiset epäilykset. Rebeccan isän tavoin hän oli pitkä, komea ja hyvinpukeutunut. Hän oli mies, jota Rebecca oli odottanut.

Vain kerran heidän seurustelunsa aikana Rebecca oli hetken epäillyt häntä. He olivat olleet pienessä autokolarissa. Syy oli ollut kokonaan toisen kuljettajan, joka oli tullut sivukadulta pysähtymättä. Sellaista sattui joka päivä, mutta Hans oli ollut raivosta suunniltaan. Vaikka autot olivat kärsineet vain vähäisiä vaurioita, hän oli kutsunut poliisin, näyttänyt näille oikeusministeriön korttiaan ja antanut pidättää toisen kuljettajan liikenneturvallisuuden vaarantamisesta.

Jälkeenpäin hän oli pyytänyt Rebeccalta anteeksi, että oli menettänyt malttinsa. Rebecca oli pelästynyt hänen kostonhimoaan ja oli ollut vähällä päättää seurustelun. Mutta Hans oli selittänyt, ettei ollut työpaineiden vuoksi oma itsensä, ja Rebecca oli uskonut häntä. Hänen uskonsa oli osoittautunut oikeaksi; Hans ei ollut tehnyt sellaista koskaan toiste.

Kun he olivat seurustelleet vuoden ja maanneet yhdessä viikonloppuisin puoli vuotta, Rebecca oli ihmetellyt, miksei Hans kosinut. He eivät olleet mitään lapsia: Rebecca oli tuolloin kaksikymmentäkahdeksan, Hans kolmekymmentäkolme. Niinpä Rebecca oli kosinut. Hans oli yllätynyt mutta vastannut myöntävästi.

Nyt Hans pysäytti koulun eteen. Se oli nykyaikainen rakennus, ja hyvin varustettu; kommunistit suhtautuivat koulutukseen vakavasti. Portin ulkopuolella seisoi viisi kuusi vanhempaa poikaa puun alla tupakalla. Välttämättä heidän tuijotuksestaan Rebecca suuteli Hansia suulle. Sitten hän nousi autosta.

Pojat tervehtivät häntä kohteliaasti, mutta hän tunsi heidän kaipaavat murrosikäisten katseensa vartalollaan kahlatessaan koulunpihan lätäköiden läpi.

Rebecca oli poliittista sukua. Hänen isoisänsä oli ollut sosiaalidemokraattien edustaja Reichstagissa, valtiopäivillä, ennen Hitlerin valtaantumista. Hänen äitinsä oli ollut kaupunginvaltuutettu, myös sosiaalidemokraatti, Itä-Berliinin sodanjälkeisen lyhyen demokraattisen kauden aikana. Mutta nykyään Itä-Saksa oli kommunistinen diktatuuri, eikä Rebecca nähnyt mitään järkeä lähteä politiikkaan. Niinpä hän kanavoi idealisminsa opettamiseen ja toivoi, että seuraava sukupolvi olisi vähemmän dogmaattinen, myötätuntoisempi, viisaampi.

Opettajainhuoneessa hän tarkisti poikkeuslukujärjestyksen ilmoitustaululta. Suurin osa hänen tunneistaan oli tänään kaksinkertaistettu, kaksi oppilasryhmää tungettu samaan luokkaan. Hänen aineensa oli venäjä, mutta hänen täytyi opettaa myös englanninluokkaa. Hän ei puhunut englantia, vaikka oli oppinut hiukan englantilaiselta isoäidiltään Maudilta, joka oli yhä kipakka seitsenkymmenvuotiaana.

Tämä oli jo toinen kerta, kun Rebeccaa pyydettiin opettamaan englanninluokkaa, ja hän alkoi miettiä tekstiä. Ensimmäisellä kerralla hän oli käyttänyt lehtistä, jota jaettiin amerikkalaisille sotilaille ja jossa heille opetettiin, miten tulla toimeen saksalaisten kanssa; oppilaat olivat nauraneet sille kippurassa ja oppineet myös paljon. Ehkä hän tänään kirjoittaisi taululle jonkin heidän tuntemansa laulun sanat, vaikka »The Twistin» – amerikkalaisjoukkojen radio soitti sitä jatkuvasti – ja panisi heidät kääntämään sen saksaksi. Se ei olisi perinteinen oppitunti, mutta parempaankaan hän ei pystynyt.

Koululla oli ankara pula opettajista, koska puolet opettajakunnasta oli muuttanut Länsi-Saksaan, missä palkat olivat kolmesataa markkaa kuussa korkeammat ja ihmiset olivat vapaita. Tilanne oli sama useimmissa Itä-Saksan kouluissa. Eikä kysymys ollut vain opettajista. Lääkärit voivat kaksinkertaistaa ansionsa muuttamalla länteen. Rebeccan äiti Carla oli johtava ylihoitaja suuressa itäberliiniläisessä sairaalassa, ja pula niin hoitajista kuin lääkäreistäkin sai hänet repimään hiuksiaan. Teollisuudessa ja jopa armeijassa oli sama juttu. Kyseessä oli maanlaajuinen kriisi.

Rebecca istui juuri kirjoittamassa »The Twistin» sanoja vihkoon ja yritti muistaa säkeen, jossa oli »my little sis», kun vararehtori tuli opettajainhuoneeseen. Bernd Held oli luultavasti Rebeccan paras ystävä perheen ohella. Hän oli nelikymppinen hoikka, tummatukkainen mies, jonka otsassa oli sinertävä arpi muistona kranaatinsirpaleesta, joka oli osunut häneen See-lowin kukkuloiden puolustuksessa sodan loppupäivinä. Hän opetti fysiikkaa, mutta oli Rebeccan tavoin kiinnostunut venäläisestä kirjallisuudesta, ja he söivät eväisleipänsä yhdessä pari kertaa viikossa. »Kuulkaahan kaikki», Bernd sanoi. »Huonoja uutisia, ikävä kyllä. Anselm on jättänyt meidät.»

Kuului yllätyksen sorinaa. Anselm oli rehtori. Hän oli lojaali kommunisti – rehtorien täytyi olla. Mutta ilmeisesti Länsi-Saksan vaurauden ja vapauden houkutukset olivat saaneet hänet luopumaan periaatteistaan.

Bernd jatkoi: »Minä otan hänen paikkansa, kunnes saadaan nimitetyksi uusi rehtori.» Rebecca ja kaikki muut koulun opettajat tiesivät, että paik-

ka olisi kuulunut Berndille, jos pätevyys olisi ollut kriteerinä; mutta Bernd ei kelvannut, koska hän ei suostunut liittymään sosialistiseen yhtenäisyyspuolueeseen eli SED:hen – joka oli kommunistipuolue muuten paitsi nimellisesti.

Samasta syystä Rebeccastakaan ei koskaan tulisi rehtoria. Anselm oli rukoillut häntä liittymään puolueeseen, mutta se ei tullut kysymykseenkään. Hänelle se olisi kuin kirjautuisi mielisairaalaan ja leikkisi että kaikki muut potilaat ovat täysijärkisiä.

Berndin jakaessa poikkeustehtäviä Rebecca mietti, milloin koulu mahataisi saada uuden rehtorin. Vuoden kuluttua? Kuinka kauan tätä kriisiä kestäisi? Kukaan ei tiennyt.

Ennen ensimmäistä tuntia hän vilkaisi lokeroonsa, mutta se oli tyhjä. Posti ei ollut vielä tullut. Ehkä postinjakajakin oli lähtenyt Länsi-Saksaan.

Kirje, joka kääntäisi hänen elämänsä ylösalaisin, oli vielä matkalla.

Hän piti ensimmäisen tuntinsa ja keskusteli suuren seitsemän- ja kahdeksantoistavuotiaiden ryhmän kanssa venäläisestä runosta »Vaskiratsastaja». Tämän tunnin hän oli pitänyt joka vuosi siitä saakka, kun oli alkanut opettaa. Kuten aina, hän ohjasi oppilaat oikeaoppiseen neuvostoliittolaiseen analyysiin ja selitti, että Puškin ratkaisi ristiriidan yksityisen ja yleisen velvollisuuden välillä yleisen hyväksi.

Ruokatunnilla hän vei voileipänsä rehtorinkansliaan ja istui ison kirjoituspöydän toisella puolella vastapäätä Berndiä. Hän katseli hyllyllä olevia halpoja savirintakuvia: Marx, Lenin ja Itä-Saksan kommunistijohtaja Walter Ulbricht. Bernd seurasi hänen katsettaan ja hymyili. »Anselm on aika kettu», hän sanoi. »Vuosikaudet hän oli olevinaan tosiuskovainen, ja nyt – viuh, hän häipyi.»

»Eikö sinun tee mieli lähteä?» Rebecca kysyi. »Sinähän olet eronnut, lapseton – ei mitään siteitä.»

Bernd katsoi ympärilleen ikään kuin epäillen, että joku saattoi kuunnella, ja kohautti sitten olkapäitään. »Olen ajatellut sitä – kukapa ei olisi?» hän sanoi. »Entä sinä? Isäsihän on jo muutenkin Länsi-Berliinissä töissä, eikö olekin?»

»Niin on. Hänellä on televisiotehdas. Mutta äiti on päättänyt pysyä idässä. Hän sanoo että meidän pitää ratkaista ongelmamme, ei paeta niitä.»

»Olen tavannut hänet. Hän on aika sisupussi.»

»On totisesti. Ja meidän talomme on ollut hänen suvussaan monta sukupolvea.»

»Entä miehesi?»

»Hän on omistautunut työlleen.»

»Ei siis tarvitse pelätä, että menettäisin sinutkin. Hyvä.»

Rebecca sanoi: »Bernd → Sitten hän epäroi.

»Anna tulla.»

»Voinko esittää sinulle henkilökohtaisen kysymyksen?»

»Totta kai.»

»Sinä jätit vaimosi, koska hänellä oli suhde.»

Bernd jäykistyi, mutta hän vastasi: »Pitää paikkansa.»

»Miten sait sen selville?»

Bernd irvisti kuin häneen olisi sattunut.

»Pahastutko kun kysyn?» Rebecca sanoi levottomana. »Onko se liian henkilökohtaista?»

»Kyllä minä sinulle voin kertoa», Bernd sanoi. »Kysyin häneltä suoraan, ja hän myönsi sen.»

»Mutta mikä sai sinut epäilemään?»

»Monet pikkuasiat →»

Rebecca keskeytti. »Puhelin soi, nostat kuulokkeen, pari sekuntia on hiljaista, sitten soittaja katkaisee puhelun.»

Bernd nyökkäsi.

Rebecca jatkoi: »Puoliso repii paperilapun pieneksi ja vetää silpun alas vessasta. Viikonloppuna hänet kutsutaan odottamattomaan kokoukseen. Illalla hän kirjoittaa kaksi tuntia jotakin, jota ei näytä sinulle.»

»Voi pahas», Bernd sanoi surullisesti. »Sinä puhut Hansista.»

»Hänellä on rakastajatar, eikö niin?» Rebecca laski voileivän kädestään; hänellä ei ollut ruokahalua. »Sano rehellisesti mitä mieltä olet.»

»Olen hyvin pahoillani.»

Bernd oli suudellut häntä kerran neljä kuukautta sitten, syyslukukauden viimeisenä päivänä. He olivat hyvästelleet, toivottaneet hyvää joulua, ja Bernd oli tarttunut kevyesti hänen käsivarteensa, kumartunut ja suudellut häntä huulille. Rebecca oli pyytänyt, ettei hän tekisi sitä koskaan uudestaan, ja sanonut että halusi heidän silti olevan ystäviä; ja kun he tammiukuussa palasivat kouluun, molemmat olivat niin kuin mitään ei olisi tapahtunut. Bernd oli jopa kertonut pari viikkoa myöhemmin, että hänellä oli treffit omanikäisensä lesken kanssa.

Rebecca ei halunnut rohkaista turhia toiveita, mutta Bernd oli ainoa jolle hän voi puhua, perhettä lukuun ottamatta, eikä hän halunnut huolestut-

taa heitä vielä. »Olin niin varma, että Hans rakastaa minua», hän sanoi, ja hänen silmänsä kyyneltyivät. »Ja minä rakastan häntä.»

»Ehkä hän rakastaakin sinua. Jotkut miehet eivät vain voi vastustaa kiusauksia.»

Rebecca ei tiennyt, oliko heidän sukupuolielämänsä Hansista tyydyttävää. Mies ei koskaan valittanut, mutta he rakastelivat vain noin kerran viikossa, minkä Rebecca arveli olevan vähän vastanaineille. »Minä haluan vain oman perheen, sellaisen kuin äidillä, jossa kaikkia rakastetaan ja tuetaan ja suojellaan», hän sanoi. »Luulin että voisin saada sellaisen Hansin kanssa.»

»Ehkä voit vieläkin saada», Bernd sanoi. »Rakkausjuttu ei välttämättä merkitse avioliiton loppua.»

»Ensimmäisenä vuotena?»

»Se on kyllä huono juttu.»

»Mitä minun pitäisi tehdä?»

»Sinun täytyy kysyä häneltä. Hän saattaa myöntää tai hän saattaa kieltää, mutta ainakin hän tietää sinun tietävän.»

»Ja sen jälkeen?»

»Mitä sinä haluat? Ottaisitko eron hänestä?»

Rebecca pudisti päätään. »En ikinä lähtisi. Avioliitto on lupaus. Lupausta ei voi pitää vain silloin kun itselle sopii. Se täytyy pitää vaikka ei haluaisikaan. Sitä se tarkoittaa.»

»Minä tein päinvastoin. Sinä varmaan paheksut minua.»

»En tuomitse sinua enkä ketään muutakaan. Puhun vain itsestäni. Rakastan miestäni ja haluan, että hän on uskollinen.»

Berndin hymy oli ihaileva mutta surumielinen. »Toivottavasti toiveesi toteutuu.»

»Sinä olet hyvä ystävä.»

Kello soi iltapäivän ensimmäiselle tunnille. Rebecca nousi ja kääri voileipänsä takaisin paperiin. Hän ei aikonut syödä sitä nyt eikä myöhemminkään, mutta hän kammosi ruoan poisheittämistä, niin kuin useimmat sodan kokeneet. Hän pyyhkäisi kosteita silmiään nenäliinalla. »Kiitos kun kuuntelit», hän sanoi.

»Ei minusta paljon lohtua ollut.»

»Oli kyllä.» Rebecca lähti huoneesta.

Mennessään luokkaan englannintunnilleen hän huomasi, ettei ollut valmistellut »The Twistin» sanoja. Hän oli kuitenkin ollut opettajana

niin kauan että osasi improvisoida. »Kuka on kuullut levyn nimeltä 'The Twist'?» hän kysyi kovalla äänellä astuessaan sisään.

Kaikki olivat.

Hän meni taululle ja otti liidunpätkän. »Miten sanat menevät?»

Kaikki alkoivat huutaa yhteen ääneen.

Rebecca kirjoitti taululle: »Come on, baby, let's do the Twist.» Sitten hän sanoi: »Mitä se on saksaksi?»

Vähäksi aikaa hän unohti omat huolensa.

Hän löysi kirjeen lokerostaan iltapäivän välitunnilla. Hän otti sen mukaansa opettajainhuoneeseen ja laittoi kupin pikakahvia ennen kuin avasi sen. Kun hän luki sen, hän pudotti kahvinsa.

Paperiarkin yläreunassa luki: »Valtionturvallisuuuden ministeriö.» Se oli salaisen poliisin virallinen nimi; epävirallinen oli Stasi. Kirje oli kersantti Scholzilta, ja se määräsi hänet tulemaan tämän luokse päämajaan kuulus-teltavaksi.

Rebecca kuivasi kaatuneen juomansa, pyysi anteeksi työtovereiltaan, oli kuin mikään ei olisi hullusti ja meni naistenhuoneeseen, missä hän lukit-tautui koppiin. Hänen täytyi miettiä ennen kuin uskoutuisi kenellekään.

Kaikki itäksalaiset tiesivät nämä kirjeet, ja kaikki pelkäsivät sellaisen saamista. Se tarkoitti että hän oli tehnyt jotakin väärää – ehkä jotakin vä-häpätöistä, mutta se oli tullut valvojien tietoon. Hän tiesi muiden kerto-masta, että oli turha vakuuttaa viattomuuttaan. Poliisin asenne olisi, että hänen oli täytynyt syyllistyä johonkin, sillä miksi he muuten kuulustelisi-vat häntä? Vihjaus että he olivat erehtyneet oli loukkaus heidän pätevyyt-tään kohtaan, ja sekin oli rikos.

Katsoessaan uudestaan hän näki, että tapaaminen oli kello viideltä sa-mana iltapäivänä.

Mitä hän oli tehnyt? Hänen perheensä oli tietysti vahvasti epäilyk-senalainen. Hänen isänsä Werner oli kapitalisti, jonka tehtaaseen Itä-Sak-san hallitus ei päässyt käsiksi, koska se sijaitsi Länsi-Berliinissä. Hänen äi-tinsä Carla oli tunnettu sosiaalidemokraatti. Hänen isoäitinsä Maud oli englantilaisen jaarlin sisar.

Viranomaiset eivät kuitenkaan olleet häirinneet perhettä pariin vuoteen, ja Rebecca oli kuvitellut, että hänen avioitumisensa oikeusministeriön vir-kamiehen kanssa olisi tehnyt heistä kunniallisia kansalaisia. Ilmeisesti ei.

Oliko hän syyllistynyt rikoksiin? Hän omisti kappaleen George Orwel-lin kommunisminvastaista allegoriaa *Eläinten vallankumous*, mikä oli lai-

tonta. Hänen viisitoistavuotias pikkuveljensä Walli soitti kitaraa ja lauloi amerikkalaisia protestilauluja, kuten »This Land Is Your Land.» Rebecca kävi silloin tällöin Länsi-Berliinissä katsomassa abstraktin taiteen näytteilyjä. Kommunistit suhtautuivat taiteeseen konservatiivisesti kuin viktoriaaniset matamit.

Pestessään käsiään hän katsoi peiliin. Hän ei *näyttänyt* pelokkaalta. Hänellä oli suora nenä ja voimakas leuka ja syvänruskeat silmät. Hänen kuriton tumma tukkansa oli vedetty tiukasti taakse. Hän oli pitkä ja veistokellinen, ja jotkut pitivät häntä pelottavana. Hän pystyi kohtaamaan luokkahuoneellisen meluisia kahdeksantoistavuotiaita ja vaientamaan heidät yhdellä sanalla.

Mutta oikeasti häntä pelotti. Pelottavinta oli tieto, että Stasi voi tehdä mitä tahansa. Heitä ei mikään pidätelty; heistä valittaminen oli itsessään rikos. Ja se toi hänen mieleensä puna-armeijan sodan lopulla. Neuvostotilaat olivat saaneet vapaasti ryöstää, raiskata ja murhata saksalaisia, ja he olivat käyttäneet vapauttaan sanoinkuvaamattoman ra’asti.

Rebeccan viimeisellä tunnilla käsiteltiin passiivirakenteita venäjän kieliopissa, ja se oli pelkkää sotkua, varmasti surkein oppitunti mitä hän oli pitänyt sen jälkeen kun valmistui opettajaksi. Oppilaat eivät voineet olla huomaamatta, että jokin oli vialla, ja liikuttavasti he helpottivat hänen työtään ja jopa auttoivat, kun hän ei löytänyt oikeaa sanaa. Heidän kärsivällisyytensä avulla hän selvisi tunnista.

Koulun loppuessa Bernd oli sulkeutuneena rehtorinkansliaan opetusministeriön virkamiesten kanssa ja oletettavasti keskusteli keinoista pitää koulu auki, vaikka puolet opettajakunnasta puuttui. Rebecca ei halunnut mennä Stasin päämajaan kertomatta kenellekään, siltä varalta että hänet pidettäisiin siellä, joten hän kirjoitti Berndille lapun, jossa kertoi kutsusta.

Sitten hän ajoi bussilla märkien katujen halki Normannenstrasselle Lichtenbergin esikaupunkiin.

Stasin sikäläinen päämaja oli rumassa uudessa toimistokorttelissa. Kortteli ei ollut valmis, ja parkkipaikalla oli puskutraktoreita ja toisessa päässä rakennustelineitä. Julkisivu näytti synkältä sateessa eikä olisi paljon iloisemman näköinen auringonpaisteessakaan.

Mennessään sisään ovesta hän mietti mahtaisiko tulla koskaan ulos.

Hän käveli avaran aulan poikki, esitti kirjeensä tiskillä ja saatettiin yläkertaan hissillä. Hänen pelkonsa nousi hissin mukana. Hän tuli käytävään,

joka oli maalattu kammottavan sinapinkeltaiseksi. Hänet ohjattiin pieneen karuun huoneeseen, jossa oli muovipöytä ja kaksi epämurkavaa putkituolia. Ilmassa leijui pistävä maalihaju. Hänen saattajansa poistui.

Hän istui yksin tärisemässä viisi minuuttia. Hän toivoi että tupakoisi; se ehkä rauhoittaisi. Hän yritti olla itkemättä.

Kersantti Scholz tuli sisään. Hän oli vähän Rebeccaa nuorempi – siinä kahdenkymmenenviiden, Rebecca arveli. Hänellä oli mukanaan ohut kansio. Hän istuutui, rykäisi, avasi kansion ja rypisti otsaansa. Rebeccasta tuntui että mies yritti vaikuttaa tärkeältä, ja hän mietti mahtoiko tämä olla Scholzin ensimmäinen kuulustelu.

»Te toimitte opettajana Friedrich Engelsin polyteknisessä oppikoulussa», hän sanoi.

»Kyllä.»

»Missä te asutte?»

Rebecca vastasi, mutta hän oli hämmentynyt. Eikö salainen poliisi tiennyt hänen osoitettaan? Se voisi selittää, miksi kirje oli tullut hänelle kouluun eikä kotiin.

Hänen täytyi ilmoittaa vanhempiansa ja isovanhempiansa nimet ja iät. »Te valehtelette!» Scholz sanoi voitonriemuisesti. »Sanotte että äitinne on kolmekymmentähdeksänvuotias ja te olette kaksikymmentähdeksän. Miten hän olisi voinut synnyttää teidät kymmenvuotiaana?»

»Olen adoptoitu», Rebecca sanoi helpottuneena, kun voi antaa viattoman selityksen. »Oikeat vanhempani saivat surmansa sodan lopulla, kun talomme sai suoran osuman.» Hän oli ollut kolmetoistavuotias. Puna-armeijan pommit putoilivat, kaupunki oli raunioina ja hän oli yksin, hämmentynyt, kauhuissaan. Joukko sotilaita oli valinnut hänet, pulskan murrosikäisen, raiskattavaksi. Carla oli pelastanut hänet tarjoutumalla hänen tilalleen. Siitä huolimatta tuo pelottava kokemus oli saanut Rebeccan suhtautumaan seksiin epäröiden ja hermostuneena. Jos Hans oli tyytymätön, se oli varmasti hänen syytään.

Häntä puistatti ja hän yritti työntää muiston mielestään. »Carla Franck pelasti minut joutumasta...» Rebecca keskeytti viime hetkessä. Kommunistit kielsivät että puna-armeijan sotilaat olivat raiskanneet ketään, vaikka jokainen nainen, joka oli ollut Itä-Saksassa vuonna 1945, tiesi hirvittävän totuuden. »Carla pelasti minut», hän sanoi jättäen kiistanalaiset yksityiskohdat väliin. »Myöhemmin hän ja Werner adoptoivat minut laillisesti.»

Scholz kirjoitti kaiken ylös. Tuossa kansiossa ei voinut olla paljonkaan, Rebecca ajatteli. Mutta jotain siinä täytyi olla. Jos Scholz ei tiennyt paljon hänen perheestään, niin mikä miehen kiinnostuksen oli herättänyt?

»Te olette englanninopettaja», Scholz sanoi.

»En ole. Opetan venäjää.»

»Te valehtelette taas.»

»En valehtele, enkä ole valehdellut aikaisemmin», Rebecca sanoi terävästi. Hän yllättyi itsekin puhuessaan miehelle näin uhmakkaasti. Hän ei ollut enää niin peloissaan kuin aikaisemmin. Ehkä tämä oli uhkarohkeaa. Scholz saattaa olla nuori ja kokematon, hän ajatteli, mutta hänellä on silti valta pilata elämäni. »Olen suorittanut tutkinnon venäjän kielessä ja kirjallisuudessa», hän jatkoi ja kokeili ystävällistä hymyä. »Olen kouluni venäjänkielen osaston johtaja. Mutta puolet opettajistamme on lähtenyt länteen, ja meidän on pakko improvisoida. Siksi olen viimeisen viikon aikana pitänyt kaksi englannintuntia.»

»Olin siis oikeassa! Ja tunneillanne te myrkytätte lasten mielen amerikkalaisella propagandalla.»

»Voi hitto», Rebecca voihkaisi. »Onko tässä kysymys niistä neuvoista amerikkalaisotilaille?»

Scholz luki papereistaan. »Tässä sanotaan: 'Pitäkää mielessä että Itä-Saksassa ei ole sananvapautta.' Eikö tuo ole amerikkalaista propagandaa?»

»Minä selitin oppilaille, että amerikkalaisilla on naiivi marxismia edeltävä käsitys vapaudesta», Rebecca sanoi. »Tietolähteenne ei ilmeisesti maininnut sitä.» Hän mietti kuka ilmiantaja mahtoi olla. Sen täytyi olla joku oppilas, tai ehkä joku vanhempi, jolle oli kerrottu oppitunnista. Stasilla oli enemmän vakoilijoita kuin natseilla.

»Tässä sanotaan myös: 'Älkää Itä-Berliinissä käydessänne kysykö tietä poliisilta. Toisin kuin Amerikassa, heidän tehtävänsä ei ole auttaa teitä.' Mitä te siihen sanotte?»

»Eikö se ole totta?» Rebecca sanoi. »Kysyittekö te koskaan teini-iässä Vopolta tietä maanalaisen asemalle?» Vopot olivat itäsaksalaisia kansanpoliiseja, *Volkspolizei*.

»Ettekö olisi voinut löytää jotain soveliaampaa opetettavaa lapsille?»

»Tulkaa itse meidän kouluumme pitämään englannintunti.»

»En minä osaa englantia!»

»En minäkään!» Rebecca huusi. Hän katui heti että oli korottanut äänensä. Mutta Scholz ei suuttunut. Itse asiassa hän näytti hiukan säikäh-

täneeltä. Hän oli todellakin kokematon. Mutta Rebeccan täytyi varoa. »En minäkään», hän sanoi hiljaisemmalla äänellä. »Yritän siis vain keksiä jotain ja käytän mitä englanninkielistä materiaalia saatavilla on.» Hän päätti että oli pienen valheellisen nöyryyden aika. »Olen selvästikin tehnyt virheen, ja olen hyvin pahoillani, kersantti.»

»Te vaikutatte älykkäältä naiselta», Scholz sanoi.

Rebeccan silmät kapenivat. Oliko tämä ansa? »Kiitos kohteliaisuudesta», hän sanoi neutraalisti.

»Me tarvitsemme älykkäitä ihmisiä, etenkin naisia.»

Rebecca hämmentyi. »Mihin?»

»Pitämään silmänsä auki, katsomaan mitä tapahtuu, ilmoittamaan meille, kun asiat menevät vikaan.»

Rebecca oli tyrmistynyt. Hetken kuluttua hän kysyi epäuskoisena: »Pyydättäkö te minua rupeamaan Stasin ilmiantajaksi?»

»Se on tärkeää yhteiskunnallista työtä», Scholz sanoi. »Ja elintärkeää kouluissa, missä nuorten asenteet muotoutuvat.»

»Käsitän sen.» Oikeasti Rebecca käsitti, että tämä nuori salainen poliisi oli möhlinyt. Scholz oli tutkinut hänet työpaikallaan, mutta ei tiennyt mitään hänen pahamaineisesta perheestään. Jos hän olisi tutkinut Rebeccan taustaa, hän ei olisi koskaan lähestynyt tätä.

Rebecca saattoi kuvitella, miten se oli tapahtunut. »Hoffmann» oli tavallisimpia sukunimiä, eikä »Rebeccakaan» ollut harvinaisen. Vihreä aloittelija voi helposti erehtyä tutkimaan väärää Rebecca Hoffmannia.

Scholz jatkoi: »Mutta tätä työtä tekevien täytyy olla täysin rehellisiä ja luotettavia.»

Se oli niin ristiriitaista että Rebecca melkein nauroi. »Rehellisiä ja luotettavia?» hän toisti. »Vakoillakseen ystäviään?»

»Ehdottomasti.» Mies ei näyttänyt huomaavan ironiaa. »Ja siinä on etunsa.» Hän alensi ääntään. »Teistä tulisi yksi meistä.»

»En tiedä mitä sanoa.»

»Teidän ei tarvitse päättää heti. Menkää kotiin ja miettikää asiaa. Mutta älkää puhuko tästä kenenkään kanssa. Sen on ymmärrettävästi pysyttävä salassa.»

»Ymmärrettävästi.» Rebecca alkoi tuntea helpotusta. Scholzille selviäisi pian, ettei hän sopinut miehen tarkoituksiin, ja tämä peruuttaisi tarjouksensa. Mutta siinä vaiheessa hän voisi tuskin enää ruveta väittämään, että Rebecca levitti kapitalistista propagandaa. Ehkä tästä vielä selvittäisiin.

Scholz nousi seisomaan, ja Rebecca seurasi esimerkkiä. Oliko mahdollista että hänen käyntinsä Stasin päämajassa päättyisi näin hyvin? Se tuntui liian hyvältä ollakseen totta.

Scholz piti kohteliaasti ovea auki ja saattoi hänet sitten pitkin keltaista käytävää. Hissin edustalla seisoivat viisi tai kuusi Stasin miestä keskustelemaan vilkkaasti. Yksi oli hätkähdyttävän tuttu: pitkä, leveäharteinen, hiukan kumara mies, jonka vaaleanharmaan flanellipuvun Rebecca hyvin tunsi. Hän tuijotti miestä ymmällään kävellessään hissille.

Mies oli hänen aviomiehensä Hans.

Mitä hän täällä teki? Rebeccan ensimmäinen säikähtynyt ajatus oli, että Hansiakin kuulusteltiin. Mutta hetkeä myöhemmin hän käsitti siitä, miten kaikki seisoivat, ettei Hansia kohdeltu epäiltynä.

Mitä sitten? Rebeccan sydän jyskytti pelosta, mutta mitä hän pelkäsi?

Ehkä Hans joutui työssään oikeusministeriössä käymään täällä silloin tällöin, hän ajatteli. Sitten hän kuuli yhden miehistä sanovan Hansille: »Mutta kaikella kunnioituksella, herra luutnantti...» Hän ei kuullut lauseen loppua. Luutnantti? Valtion virkamiehillä ei ollut sotilasarvoja – elleivät he kuuluneet poliisiin...

Sitten Hans näki Rebeccan.

Rebecca katseli kuinka tunteet vaihtelivat hänen kasvoillaan; miehiä oli helppo lukea. Ensin Hans rypisti otsaansa hämmentyneenä, niin kuin kun näkee jotain tuttua väärässä ympäristössä, vaikka nauriin kirjastossa. Sitten hänen silmänsä laajenivat järkytyksestä, kun hän tajusi näkemänsä todeksi, ja hänen suunsa raottui hiukan. Mutta hänen seuraava ilmeensä iski Rebeccaan kipeimmin: hänen poskensa punehtuivat häpeästä ja hänen katseensa kääntyi pois selvästikin syyllisenä.

Rebecca oli pitkään hiljaa yrittäessään sulatella tätä. Ymmärtämättä vieläkään, mitä oikein näki, hän sanoi: »Hyvää iltaa, *luutnantti Hoffmann*.»

Scholz näytti hämmentyneeltä ja pelästyneeltä. »Tunneteko te luutnantin?»

»Oikein hyvin», Rebecca sanoi ja yritti pysyä tyynenä, kun kaamea epäily alkoi valjeta hänelle. »Alan epäillä onko hän antanut tarkkailla minua jo pitkäänkin.» Mutta eihän se ollut mahdollista – vai oliko?

»Todellako?» Scholz sanoi typerästi.

Rebecca tuijotti tiukasti Hansia, odotti tämän reaktiota epäilykseensä ja toivoi, että mies nauraisi ja esittäisi heti jonkin rehellisen ja viattoman selityksen. Hansin suu oli auki niin kuin hän aikoi puhua, mutta Rebecca

saattoi nähdä, ettei hän aikonut kertoa totuutta; sen sijaan hän näytti yrittävän epätoivoisesti seipittää jotakin, mutta ei keksinyt mitään mikä sopisi kaikkiin tosiasioihin.

Scholz oli kyynelten partaalla. »Minä en tiennyt!»

Katsellen edelleen Hansia Rebecca sanoi: »Minä olen Hansin vaimo.»

Hansin ilme muuttui taas, ja syyllisyyden vaihtuessa suuttumukseen hänen kasvonsa vääntyivät raivoon. Lopulta hän puhui, mutta ei Rebeccalle. »Suusi kiinni, Scholz», hän sanoi.

Silloin Rebecca tiesi, ja hänen maailmansa luhistui.

Scholz oli niin ällistynyt, ettei kuunnellut Hansin varoitusta. Hän sanoi Rebeccalle: »Oletteko te *se* Frau Hoffmann?»

Hans liikkui raivon tuomalla nopeudella. Hän heilautti paksua oikeaa nyrkkiään ja täräytti Scholzia kasvoihin. Nuori mies horjui taaksepäin huulet verisinä. »Hiivatin hölmö», Hans sanoi. »Tuhosit juuri kaksi vuotta huolellista peitetyötä.»

Rebecca mutisi itsekseen: »Ne oudot puhelinsoitot, äkilliset kokoukset, revityt paperilaput...» Hansilla ei ollut rakastajatarta.

Kysymys oli pahemmasta.

Hän oli päästään pyörällä, mutta hän tiesi että nyt oli oikea hetki saada totuus selville, niin kauan kuin kaikki olivat yllättyneitä ja ennen kuin he alkaisivat valehdella ja keksiä selityksiä. Hän pakottautui keskittymään. Hän kysyi tyynesti: »Menitkö sinä naimisiin minun kanssani vain vakoilaksesi minua, Hans?»

Mies tuijotti häntä vastaamatta.

Scholz kääntyi ja hoippui pois pitkin käytävää. Hans sanoi: »Menkää hänen peräänsä.» Hissi tuli ja Rebecca astui sisään juuri kun Hans huusi: »Pidättäkää se hölmö ja heittäkää putkaan.» Hän kääntyi puhumaan Rebeccalle, mutta hissien ovet sulkeutuivat ja Rebecca painoi nappia katutasoon.

Hän tuskin näki kyyneliltään kävellessään aulan poikki. Kukaan ei puhunut hänelle; epäilemättä oli tavallista nähdä ihmisten itkevän täällä. Hän kulki sateen pieksemän pysäköintialueen poikki bussipysäkille.

Hänen avioliittonsa oli huijausta. Hän voi tuskin tajuta sitä. Hän oli maannut Hansin kanssa, rakastanut miestä ja mennyt naimisiin tämän kanssa, ja koko ajan Hans oli pettänyt häntä. Uskottomuus saattoi olla tilapäinen harha-askel, mutta Hans oli ollut petollinen alusta saakka. Hän oli ilmeisesti alkanut seurustella Rebeccan kanssa voidakseen vakoilla tätä.

Hans ei varmasti ollut aikonut todella mennä naimisiin hänen kanssaan. Alun perin hän oli luultavasti suunnitellut vain pientä hakkailua päästäkseen sisälle taloon. Petos oli onnistunut liian hyvin. Hansille oli varmasti ollut järkytys, kun Rebecca ehdotti avioliittoa. Ehkä hänen oli ollut pakko valita: hylätä Rebecca ja luopua silmälläpidosta tai mennä naimisiin ja jatkaa sitä. Hänen esimiehensä olivat jopa saattaneet määrätä hänet suostumaan. Kuinka Rebecca oli voinut mennä niin täydellisesti lankaan?

Bussi pysähtyi kohdalle ja hän hyppäsi kyytiin. Hän asteli katse painettuna takaosaan istumaan ja peitti kasvot käsillään.

Hän ajatteli heidän seurusteluaikaansa. Kun hän oli ottanut puheeksi asiat, joihin hänen edelliset suhteensa olivat kompastuneet – feminisminsä, kommunisminvastaisuutensa, läheisen suhteensa Carlaan – Hans oli aina vastannut oikein. Rebecca oli uskonut, että he ajattelivat asioista samoin, melkein ihmeellisessä määrin. Hänen mieleensä ei ollut koskaan juolahtanut, että Hans näytteli.

Bussi mateli eteenpäin vanhojen rauniokasojen ja uusien betonirakennusten keskellä kohti Berliinin keskustaa Mitteä. Rebecca yritti miettiä tulevaisuuttaan, mutta ei pystynyt. Hän ei osannut muuta kuin pyörittää menneisyyttä mielessään. Hän muisti heidän häpäpäivänsä, kuherruskuukauden ja avioliittovuoden, ja nyt hän näki tuon kaiken näytelmänä jossa Hans esiintyi. Mies oli varastanut häneltä kaksi vuotta, ja se suututti häntä niin paljon että hän lakkasi itkemästä.

Hän muisti sen illan, jolloin oli kosinut. He olivat kuljeskelleet Friedrichshainin Kansanpuistossa ja pysähtyneet vanhan Satulähteen ääreen katselemaan kivistä veistettyjä kilpikonnia. Rebeccalla oli ollut tummansininen leninki, väri joka puki häntä parhaiten. Hansilla oli uusi tweedtakki; hän onnistui löytämään hyviä vaatteita, vaikka Itä-Saksa oli muodin autioma. Hänen käsivartensa ympärillään Rebecca oli tuntenut olevansa turvassa, suojeltu, rakastettu. Hän halusi yhden miehen, ikuisesti, ja Hans oli se mies. »Mennään naimisiin, Hans», hän oli sanonut hymyillen, ja mies oli suudellut häntä ja vastannut: »Siinäpä mainio ajatus.»

Mikä hölmö minä olinkaan, Rebecca ajatteli raivoissaan; typerä hölmö.

Yksi asia sai selityksen. Hans ei ollut halunnut vielä lapsia. Hän oli sanonut että halusi ensin vielä yhden ylennyksen ja oman kodin heille. Hän ei ollut sanonut tätä ennen häitä, ja Rebecca oli yllätynyt, kun ajatteli heidän ikäänsä: hän oli nyt kaksikymmentäyhdeksänvuotias ja Hans oli kolmekymmentäneljä. Nyt hän tiesi todellisen syyn.

Bussista noustessaan hän oli vimmoissaan. Hän käveli nopeasti tuulesa ja sateessa korkeaan vanhaan taloon jossa asui. Hallista hän näki olohuoneen avoimesta ovesta äitinsä syventyneenä keskusteluun Heinrich von Kesselin kanssa, joka oli ollut sodan jälkeen sosiaalidemokraattien kaupunginvaltuutettu yhdessä Carlan kanssa. Rebecca käveli nopeasti ohi sanomatta mitään. Hänen kaksitoistavuotias sisarensa Lili teki läksyjään keittiöpöydän ääressä. Salista kuului flyygelin ääni; hänen veljensä Walli soitti bluesia. Rebecca meni yläkertaan, missä Hansilla ja hänellä oli kaksi huonetta.

Ensimmäisenä sisään astuessaan hän näki Hansin pienoismallin. Hans oli rakentanut sitä koko heidän avioliittovuotensa ajan. Hän teki pienoismallia Brandenburgin portista tulitikuilla ja liimalla. Kaikkien hänen tuttujensa piti säästää käytetyt tulitikkunsa. Pienoismalli oli melkein valmis ja seisoi pienellä pöydällä keskellä huonetta. Hans oli tehnyt keskusholvin ja siivet ja oli parhaillaan rakentamassa portin päällä olevia neljän hevosen vetämiä sotavaunuja, mikä oli paljon vaikeampaa.

Hänellä oli varmasti tylsää, Rebecca ajatteli katkerasti. Tuolla rakennelmalla hän epäilemättä kulutti aikaansa joutuessaan viettämään iltoja naisen kanssa, jota ei rakastanut. Heidän avioliittonsa oli niin kuin tuo pienoismalli, hatara kopio alkuperäisestä.

Rebecca meni ikkunaan ja tuijotti ulos sateeseen. Hetken kuluttua kadunreunaan pysähtyi vaaleanruskea Trabant 500, ja Hans nousi autosta.

Kuinka hän kehtasi tulla tänne nyt?

Rebecca paiskasi ikkunan auki piittaamatta sisään puhaltavasta sateesta ja huusi: »Painu tiehesi!»

Hans pysähtyi märälle jalkakäytävälle ja katsoi ylös.

Rebeccan katse osui miehen kenkiin, jotka olivat lattialla hänen vieressään. Hans oli löytänyt vanhan suutarin, joka oli tehnyt ne käsin. Rebecca otti toisen ja heitti Hansia sillä. Hän tähtäsi hyvin, ja vaikka Hans väisti, kenkä osui hänen päälakeensa.

»Senkin hullu ämmä!» mies karjui.

Walli ja Lili tulivat huoneeseen. He seisoivat ovensuussa ja tuijottivat aikuista sisartaan niin kuin tämä olisi muuttunut toiseksi ihmiseksi, kuten hän varmaan olikin.

»Sinä menit naimisiin Stasin määräyksestä!» Rebecca huusi ikkunasta. »Kumpi meistä on hullu?» Hän heitti toisen kengän, joka meni ohi.

Lili kysyi silmät pyöreinä: »Mitä sinä teet?»

Walli virnisti ja sanoi: »Tämä on hervotonta.»

Ulkona kaksi ohikulkijaa pysähtyi katselemaan, ja yksi naapureista tuli ovelle tuijottamaan lumoutuneena. Hans mulkoili heitä. Hän oli ylpeä, ja hänelle oli piinallista joutua julkisesti nolatuksi.

Rebecca katsoi ympärilleen etsien jotain muuta heitettävää, ja hänen katseensa osui Brandenburgin portin tulitikkupienoismalliin.

Se seisoj vanerilevyllä. Hän otti sen käsiinsä. Se painoi, mutta hän jaksoi kantaa sen.

Walli sanoi: »Voi jumpe.»

Rebecca kantoi pienoismallin ikkunaan.

Hans huusi: »Uskallapas vain! Se kuuluu minulle!»

Rebecca laski vaneripohjan ikkunalaudalle. »Sinä pilasit minun elämäni, senkin Stasin öykkäri!» hän huusi.

Toinen sivusta katselevista naisista nauroi, halveksivaa, ilkkuvaa käkätystä, joka kaikui sateen ropinan yli. Hans punastui raivosta ja katsoi ympärilleen yrittäen tunnistaa äänen lähteen, mutta se ei onnistunut. Naurun kohteeksi joutuminen oli hänelle pahimmanlaatuista kidutusta.

Hän karjui: »Pane se pienoismalli takaisin, senkin narttu! Olen rakentanut sitä vuoden!»

»Niin kauan minä rakensin meidän avioliittoamme», Rebecca vastasi ja nosti pienoismallin.

Hans huusi: »Minä käsken!»

Rebecca kamposi pienoismallin ulos ikkunasta ja päästi irti.

Se kääntyi ympäri ilmassa, niin että lauta oli ylöspäin ja hevoskoriste alas. Putoaminen tuntui kestävän kauan, ja Rebeccasta tuntui kuin aika olisi pysähtynyt. Sitten se iskeytyi kivettyyn etupihaan päästäen äänen, joka oli kuin paperin rutistuminen. Malli hajosi, tulitikut levisivät suihkuna ympäriinsä, putosivat sitten märille kiville ja tarttuivat kiinni muodostaen kuin tuhon tähden. Lauta lojui maassa ja kaikki sillä ollut oli murskaantunut olemattomiin.

Hans tuijotti sitä pitkään suu järkytyksestä auki.

Hän ryhdistäytyi ja osoitti sormellaan ylös Rebeccaan. »Kuuntele», hän sanoi, ja hänen äänensä oli niin kylmä, että äkkiä Rebecca pelotti. »Saat vielä katua tätä», Hans sanoi. »Sinä ja perheesi. Te kadutte tätä lopun ikäänne. Sen lupaan.»

Sitten hän nousi autoonsa ja ajoi pois.

KYLMÄN SODAN VUODET VUOSISATA-TRILOGIAN PÄÄTÖSOSASSA

Vuosisata-trilogia kuvaa viiden suvun toisiinsa kietoutuneita kohtaloita viidessä eri maassa: Yhdysvalloissa, Saksassa, Neuvostoliitossa, Englannissa ja Walesissa. Viimeisessä osassa siirrytään valtaisan sosiaalisen, taloudellisen ja poliittisen kuohunnan ajanjaksoon 1960-luvulta läpi 1980-luvun, kansalaisoikeustaisteluista, salamurhasta, poliittisesta joukkoliikehinnästä ja Vietnamin sodasta aina Berliinin muuriin, Kuuban ohjuskriisiin – ja rock and rolliin.

Itäsaksalainen opettaja Rebecca Hoffman oivaltaa, että Stasi on vakoillut häntä jo vuosia, ja ryhtyy impulsiiviseen tekoon, joka vaikuttaa hänen perheensä koko loppuelämäänsä. Yhdysvalloissa nuori juristi George Jakes siirtyy Robert F. Kennedyn johtaman oikeusministeriön palvelukseen ja joutuu keskelle maata repivää kansalaisoikeustaistelua. Cameron Dewar, senaattorin pojanpoika, ryhtyy vakoilijaksi pystyäkseen vaikuttamaan asioihin joihin uskoo. Neuvostoliitossa Tassin reporterit Tanja Dvorkin taistelee työnsä varjolla kommunistihallitusta vastaan ja vaarantaa laittomalla uutislehtisellä myös kaksosveljensä Dimkan uran. Dimka Dvorkin, Nikita Hruštšovin nuori avustaja, aloittaa pääministerinä Kremlissä, ja samoihin aikoihin Yhdysvallat ja Neuvostoliitto ajautuvat ydin sodan partaalle.

Ken Follett johdattaa meidät mestarin ottein maailmaan jonka luulimme tuntevamme, mutta jota emme kirjan luettuamme enää katso entisin silmin.

#kirja

WWW.KIRJA.FI

84.2

ISBN 978-951-0-40653-3

